

LARA

KEELERETK

LÄBI EUROOPA

ET

TERE TULEMAST EUROOPA KEELTE RETKELE!

Keeled, millega järgnevatel lehekülgedel kohtud, peegeldavad Euroopas külg külje kõrval eksisteerivate kultuuride ja tavade mitmekesisust. Euroopa keeli on kokku umbes 225. Osad neist kasutavad miljonid, teisi aga vaid üksikud inimesed ja need on kahjuks hääbumas.

Lühikese keeleretke jooksul avastad sa keelte vahel palju sarnasusi. Enamik Euroopa keeli kuuluvad slaavi, romaani või germaani keelte hulka ning iga rühma sees on kehtel ühised juured. Siiski on keeled sajandite jooksul eri suundades arenenud. Nii et retkel avastad sa ka, kuidas keeled erinevad: neil on erinevad tähestikud (nt ladina ja kreeka tähestikud, kirillits, armeenia ja gruusia kirjad), mis vahel on väga erilise välimusega; nad loovad erinevalt sõnu uute nähtuste jaoks ning neil on sageli üsna salapäraseid saamislood. Igal keelel on oma olemus ja oma lugu rääkida!

Saame sulle pakkuda vaid väikese sissevaate Euroopa keeltesse. Keeli on palju rohkem ja mitmed on jäänud mainimata. Seda mitte seetõttu, et need vähemtähtsad on, vaid seetõttu, et lühikesel retkel me lihtsalt ei jõua kõigist keeltest rääkida. On mitmeid piirkondlikke ja vähemuskeeli, mida mõne riigi osas või mitmete riikide osades kasutavad väikesed inimrühmad. Samuti on olemas keeled, mida räägitakse terves Euroopas, kuid mis ei ole seotud ühegi kindla riigiga. Lisaks on Euroopas palju keeli, mis on tulnud siia rändega ehk ei pärine Euroopast, vaid on siia jõudnud koos neid kasutavate inimestega.

Igat keelt tutvustaval lehel on lühike sissejuhatus Laralt, mõned märksõnad, väljendid ja seda keelt iseloomustavad tähed, samuti keele emakeelsete kõnelejate hinnanguline arv maailmas.

Loodame, et naudid koos Laraga Euroopa keelte avastamist. See võib innustada sind korraldama enda avastusretke, mis pakub sulle palju äratundmishetki ja üllatusi, kui leiad igapäevaelu pinna alla peidetud aardeid!

KEELED, MIDA LARA OMA RETKEL KOHTAB

Keele tähis
(ISO-639-1)

Lehekülje number

28 ROMANI ČHIB

30

ВЕ БЕЛАРУСКАЯ МОВА

👤👤👤 5 000 000

Як справы?

Добры
дзень!

Дзякуй!

Tere! Mina olen Lara! Tule avasta koos minuga põneval retkel Euroopa ilusaid keeli! Teekonna algus on „krasavik“... Oot, mis koht see on? „Krasavik“ (aprill) on kõige ilusam kuu Valgevenes ja seetõttu on sealsed inimesed talle nimeks pannud „ilus“. Kel-lele ei meeldiks kevad?

так

не

1	адзін
2	два
3	тры
4	чатыры
5	пяць
6	шэсць
7	сем
8	восем
9	дзевяць
10	дзесяць

ё

й

э

і

ў

ь

ю

ы

я

Паслухайце гучанне гэтых слоў >>>>

Photo: Park in Minsk, Belarus

ENGLISH EN

👤👤👤 400 000 000

Inglise keel on maailmas enim kõneldud keel. Inglise keelt kõneleb pea 1,3 miljardit inimest, kuid vaid umbes kolmandikule neist on see emakeel. Kui räägime sama keelt, saame üksteisest aru ja mõistame, kui palju meil on ühist. Siis ei tundugi maailm enam nii suur.

How are you?

Hello!

Thank you!

yes

no

1	one
2	two
3	three
4	four
5	five
6	six
7	seven
8	eight
9	nine
10	ten

<<< Listen to the sound of these words

Photo: London eye and Big Ben, United Kingdom

FY FRYSK

500 000

Hoe giet it
mei dy?

Hoi!

Tank!

ja

nee

Friisi keel on ilmselt kõigist elava-
test keeltest inglise keelele kõige
sarnasem. „De sinne is waarm
en it ljocht fan de sinneskyn fielt
noflik mei de sêfte wyn“. Kas said
aru? Inglise keeles oleks see: „The
sun is warm and the light from the
sun-shining feels good with the
soft wind“ („Päike on soe ja päi-
kesevalgus on sooja tuulega mö-
nus“).

- 1 ien
- 2 twa
- 3 trije
- 4 fjouwer
- 5 fiif
- 6 seis
- 7 sân
- 8 acht
- 9 njoggen
- 10 tsien

êé

ûú

â

ô

Harkje nei it lûd fan dizze wurden >>>

Photo: Ljouwert, Netherlands

SLOVENŠČINA SL

888 2500 000

Kako si?

Živjo!

Hvala!

Sloveeni keeles on 2 inimest väga tähtsad! Sloveeni keeles on ainsuse vorm (1 inimene) ja mitmuse vorm (mitu inimest), kuid ka eraldi vorm 2 inimese jaoks! Nii et selle asemel, et öelda „mina ja sina“, võiksid sa öelda „midva“ (meie kaks meest või üks mees ja üks naine) või „midve/medve“ (meie kaks naist). Numbritest rääkides... järgmisena kohtume keelega, millel on huvitav viis arve loendada...

- 1 ena
- 2 dve
- 3 tri
- 4 štiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedem
- 8 osem
- 9 devet
- 10 deset

da

ne

č

ž

š

Prisluhnite zvoku teh besed

Photo: Triglav National Park, Slovenia

FR FRANÇAIS

👤👤👤 76 800 000

oui

non

Kas teadsid, et prantsuse keeles
öeldakse arve 70–99 hoopis teisiti?
Näiteks 75 on „60 pluss 15“. Et
öelda 80, ütleksid sa hoopis „4
korda 20“! 96 on „4 korda 20 pluss
16“. Prantsuse keele kõnelejad
peavad matemaatikas tugevad
olema! Prantsuse keelt peetakse
ka üheks kõige ilusamaks keeleks
koos... kas oskad arvata, millise
keelega?

Ça va ?

Bonjour !

Merci !

- 1 un
- 2 deux
- 3 trois
- 4 quatre
- 5 cinq
- 6 six
- 7 sept
- 8 huit
- 9 neuf
- 10 dix

ùûü

àâä

ôö

æ

îï

ÿ

éèêë

ç

œ

Écoutez le son de ces mots >>>>

Photo: Dune du Pilat, France

УКРАЇНСЬКА МОВА UK

👤👤👤 35 000 000

Як справи?

Привіт!

Дякую!

так

ні

Peeglike, peeglike seina peal, milline on kõige kaunim keel ilma peal? Sellele küsimusele pole lihtsat vastust ja kõigil on oma lemmikud. 1934. aastal Pariisis toimunud keelte kauniduse võistlusel aga sai ungari keel prantsuse ja pärsia keele järel kolmanda koha. Uuematest sellistest võistlustest ma kuulnud ei ole!

Є

Й

Щ

ї

Г

Ь

Ю

Я

<<< Прослушайте звучання цих слів

Photo: Love tunnel created from trees along the railway in Klevan, Ukraine

- 1 один
- 2 два
- 3 три
- 4 чотири
- 5 п'ять
- 6 шість
- 7 сім
- 8 вісім
- 9 дев'ять
- 10 десять

CA CATALÀ

👤👤👤 10 000 000

Kui soovid katalaani keeles öelda, et su sünnipäevapeole tuli vaid paar sõpra (mida loodetavasti sinuga kunagi ei juhtu), võid lihtsalt öelda „quatre gats“ ehk „neli kassi“ ja kõik on selge. Aga enne, kui kurdad kehva peo üle, ütle „Gràcies!“ (Aitäh!) neile neljale kassile, kes kohale tulid!

Com estàs?

Hola!

Gràcies!

1	un
2	dos
3	tres
4	quatre
5	cinc
6	sis
7	set
8	vuit
9	nou
10	deu

ç

h

úü

à

éè

íï

óò

sí

no

Escolta el so d'aquestes paraules >>>

Photo: Park Guell in Barcelona, Spain

Merhaba!

Nasılsın?

Teşekkür ederim!

Türgi keeles grammatilist sugu ei ole! Üksainus sõna viitab nii meestele, naistele kui ka asjadele. Öigemini vaid üks täht: „o“. Türgi keeles saab seega kedagi kirjeldada nii, et ei ole aru saada, kas tegemist on poisi või tüdrukuga. Järgmisel lehel saad teada, milline keel veel selline on...

TÜRKÇE TR

75 700 000

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dört
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yedi
- 8 sekiz
- 9 dokuz
- 10 on

evet

hayır

<<< Bu sözcüklerin sesini dinle

Photo: Cappadocia, Turkey

ç

ğ

ö

ş

ü

ı

AS AZƏRBAYCAN DILI

888 23 000 000

Ka aseri keel kasutab naiste, meeste ja asjade kohta „o“. Kuid see pole kõik, mis türgi ja aseri keelel ühist on. Eessõnad millegi või kellegagi koos olemise või millegi jaoks olemise tähistamiseks tulevad pärasõnad nimisõna, nii et aseri keeles on „koos emaga“ hoopis „anam ila“ ehk „emaga koos“.

İ

ö

ü

ç

ə

ğ

ş

Necəsən?

Salam!

Təşəkkür edirəm!

bəli

xeyr

- 1 bir
- 2 iki
- 3 üç
- 4 dörd
- 5 beş
- 6 altı
- 7 yeddi
- 8 səkkiz
- 9 doqquz
- 10 on

Bu sözlərin səsini dinləyin >>>

Enamasti kuuluvad keeled perekondadesse ja jagavad üksteisega mitmeid tunnuseid, kuid baski keel on küll üksiklaps... Seda peetakse üheks vanimaks Euroopa keeleks ja tema päritolu on teadmata. Nii et kui soovid liituda erilise klubiga ja olla „euskalduna“ (baski keele kõneleja), proovi seda keelt õppida!

EUSKARA EU

👤👤👤 750 000

bai

ez

Zer moduz?

Kaixo!

Eskerrik asko!

- 1 bat
- 2 bi
- 3 hiru
- 4 lau
- 5 bost
- 6 sei
- 7 zazpi
- 8 zortzi
- 9 bederatzi
- 10 hamar

<<< Entzun hitz hauen soinua

Photo: Guggenheim Museum, Bilbao, Spain (Rudy Mareel | Shutterstock.com)

ü

ñ

é

ç

MT MALTI

👤👤👤 520 000

Kif int?

Bongu!

Grazzi!

Rääkijate arvult on malta keel kõige väiksem Euroopa Liidu ametlik keel. See on kõlalt sarnane foiniikia keelele, mida Vahemere kallastel räägiti 3000 aastat tagasi. Malta keel on ainus keel Euroopas, mis kuulub afroaasia keelte perekonda ja ka ainus keel selles perekonnas, mis kasutab ladina tähestikku. Järgmisel lehel kohtame veel üht üsna omamoodi keelt...

iva

le

- 1 wieħed
- 2 tnejn
- 3 tlieta
- 4 erbgħa
- 5 ħamsa
- 6 sitta
- 7 sebgħa
- 8 tmienja
- 9 disgħa
- 10 għaxra

ċ

ħ

ġ

ż

Isma' l-ħoss ta' dawn il-kelmiet >>>>

Photo: Typical street in Ir-Rabat, Malta

ÍSLENSKA IS

👤👤👤 314 000

Islandil ei ole lähinaabreid ja viikingite poolt sinna 9. ja 10. sajandil toodud keel ei ole palju muutunud, nagu võikski arvata. Islandi keel väldib võõrsõnade kasutamist ja selle asemel moodustatakse uusi sõnu vanadest viikingiaja sõnadest. Näiteks arvutit tähistav sõna „tölva“ koosneb vanadest sõnadest „tala“ (arv) ja „völva“ (ennustajanna).

Hvernig
hefurðu
það?

Hæ!

Þakka
þér fyrir!

ð

í

á

þ

æ

ý

ö ó

ú

é

1	einn
2	tveir
3	þrír
4	fjórir
5	fimm
6	sex
7	sjö
8	átta
9	níu
10	tíu

já

nei

<<< Hlustaðu á þessi orð

Photo: Goðafoss waterfall, Iceland

ET EESTI KEEL

👤👤👤 1 100 000

Meie, eestlased, armastame täishäälikuid! Täishäälikutel on eesti keeles teiste Euroopa keeltega võrreldes väga suur roll. Näiteks on meil palju selliseid sõnu, nagu „jäääär“, „töööö“ või „õueaiaääre“! Järgmisena kohtume aga keelega, milles saab terve lause vaid täishäälikutest kokku panna...

Kuidas sul läheb?

Tere!

Aitäh!

jah

ei

- 1 üks
- 2 kaks
- 3 kolm
- 4 neli
- 5 viis
- 6 kuus
- 7 seitse
- 8 kaheksa
- 9 üheksa
- 10 kümme

õ

ä

ö

ü

Kuula nende sõnade kõla >>>

Photo: Kitesurfing in Viimsi, Estonia

LIMBA ROMÂNĂ RO

👤👤👤 26 000 000

Rumeenia keelele meeldivad samuti täishäälikud. Rumeenia keeles saab lausa terve lause ainult täishäälikutest moodustada: „Oaia aia e a ei, eu i-o iau“, mis tähendab „See lammas on tema oma, ma võtan selle“. Kuid on ka keeli, mis täishäälikuid lausa väldivad...

Ce faci?

Bună ziua!

Mulțumesc!

1	unu
2	doi
3	trei
4	patru
5	cinci
6	șase
7	șapte
8	opt
9	nouă
10	zece

da

nu

<<< Ascultă cum sună aceste cuvinte

Photo: Corvin Castle, Romania

CS ČEŠTINA

👤👤👤 14 000 000

Dobrý
den!

Jak se
máš?

Děkuji!

ano

ne

ě

č

d'

í

ó

ř

ú

á

ž

ý

ť

š

ň

Kui sulle täishäälikud ei meeldi, võib sulle sobida tšehhi keel! Tšehhi keelele meeldivad hoopis kaashäälikud. Paljud sõnad koosnevad ainult kaashäälikutest, nt krk (kael), prst (sõrm) ja smrk (kuusk). Proovi öelda „Chrt pln skvrn zdrhl z Brd“, mis tähendab „Täpiline hurdakoer põgenes Brdy mägedest“. Ühele Tšehhi naabrile meeldivad samuti kaashäälikud – kas oskad arvata, kellele?

- 1 jedna
- 2 dvě
- 3 tři
- 4 čtyři
- 5 pět
- 6 šest
- 7 sedm
- 8 osm
- 9 devět
- 10 deset

Poslechněte si zvuk těchto slov >>>

SLOVENČINA SK

👤👤👤 5 200 000

Ahoj!

Ako sa máš?

Ďakujem!

áno

nie

Jah, slovaki keelele meeldivad samuti kaashäälilised! Paljud sõnad koosnevad üleni või põhiliselt kaashäälikutest, nt vrb (paju), štvrť (veerand) või smrt' (surm). Slovaki keelt on väidetavalt teiste slaavi keelte kõnelejalatel kõige lihtsam mõista. Järgmisel lehel leiad aga ühe üsna kokkuhoidliku keele...

- 1 jeden
- 2 dva
- 3 tri
- 4 štyri
- 5 päť
- 6 šesť
- 7 sedem
- 8 osem
- 9 deväť
- 10 desať

<<< Vypočujte si zvuk týchto slov

Photo: High Tatras, Slovak Republic

FI SUOMI

👤👤👤 5 800 000

kyllä

ei

Soome keel on üks väheseid riigikeeli Euroopas, mis ei ole indoeuroopa keel. See kuulub samasse perekonda eesti ja ungari keelega. Soome keeles saab pikka mõtet vaid ühe sõnaga väljendada. Näiteks istun on „Ma istun“, istahaksin on „Ma istuksin mõneks ajaks“, istahdan on „Ma istun mõneks ajaks“ ja istahtaisinkohan on „Ma mõtlen, kas ma peaksin mõneks ajaks istuma“.

Mitä kuuluu?

Hei!

Kiitos!

- 1 yksi
- 2 kaksi
- 3 kolme
- 4 neljä
- 5 viisi
- 6 kuusi
- 7 seitsemän
- 8 kahdeksan
- 9 yhdeksän
- 10 kymmenen

ö

ää

Kuuntele nämä sanat >>>

Photo: Dog Sledding in Lapland, Finland

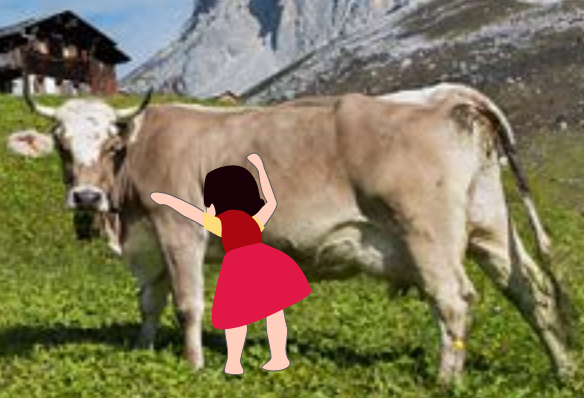
- 1 in
- 2 dus
- 3 trais
- 4 quatter
- 5 tschintg
- 6 sis
- 7 set
- 8 otg
- 9 nov
- 10 diesch

gea na

RUMANTSCH RM

60 000

Romanši keel on Šveitsi neljast riigikeelest kõige vähem tuntud. Selle ajalugu ulatub aega enne meie ajaarvamist ja selle juured on ladina keeles, mida rääkisid roomlased, kes vallutasid Reetia Alpide ja Doonau vahelise ala ning kelle keel segunes kohalike elanike keelega. Aja möödudes kujunes sellest segunemisest romanši keel, mis tänase päevani edasi areneb!

Co vai?
Chau!
Grazia!

è é

<<< Taidla co ch'ils plets tunan

Photo: Mountain view, Grisons, Switzerland

CY CYMRAEG

1 000 000

Sut wyt ti?

Shwmae!

Diolch!

ŵ

ê

ô

â

î

ÿ

û

ie

na

Walesi „Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogogoch” on kõige pikem kohanimi Euroopas ja teisel kohal kogu maailmas. Tõlkes tähendab see umbes „Maarja kirik valge sarapuu lohus kiire veekeerise ja punase koopa juures asuva Püha Tysilio kiriku juures”. Järgmisel lehel leiad keele, mis suudab sõnade pikkuses kõmri keele kohanimedega võistelda.

- 1 un
- 2 dau
- 3 tri
- 4 pedwar
- 5 pump
- 6 chwech
- 7 saith
- 8 wyth
- 9 naw
- 10 deg

LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWL LLANTYSILIOGOGOGOCH

Llan-vire-pooll-guin-gill-go-ger-u-queern-drob-ooll-llandus-ilio-gogo-goch

Listen to the sound of these words >>>

Photo: Train station in Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogogogoch, Wales, UK

Saksa keel on üks keel, millel on väga pikad sõnad. Millegi kirjeldamiseks liidetakse väiksemad sõnad kokku ja neist saab üks uus sõna. Näiteks jalgpalli maailmakarika kvalifikatsioonimäng on „Fußballweltmeisterschaftsqualifikationsspiel“. Mõned sellised liitsõnad võivad segadust tekitada, kui sa ei tea, millistest sõnadest nad koosnevad, näiteks „Urinsekten“. Aga ma lasen sul selle tähenduse ise välja mõelda!

ja

nein

DEUTSCH DE

👤👤👤 95 000 000

1	eins
2	zwei
3	drei
4	vier
5	fünf
6	sechs
7	sieben
8	acht
9	neun
10	zehn

Wie geht's?

Hallo!

Danke!

ü

ö

ä

ß

◀◀◀ Hör dir an, wie diese Wörter klingen

Photo: Island Sylt, Germany

HR HRVATSKI

👤👤👤 5 600 000

Kako si?

Bok!

Hvala!

Horvaadi keel on lõunaslaavi keel, nagu ka serbia ja bosnia keel, ning neil on palju ühist. Need keeled on nii sarnased, et nende kasutajad mõistavad vastastikku üksteist. Horvaadi keele kõige lühemad sõnad on vaid ühe tähe pikkused: „a“ (aga, ja), „o“ (peal), „u“ (sisse), „i“ (ja), „s“ (koos), või „k“ (kuni).

- 1 jedan
- 2 dva
- 3 tri
- 4 četiri
- 5 pet
- 6 šest
- 7 sedam
- 8 osam
- 9 devet
- 10 deset

da

ne

č

ć

ž

š

đ

Poslušaj kako zvuče ove riječi >>>

Photo: National park Plitvice, Croatia

BOSANSKI BS

👤👤👤 3 000 000

Bosnia keel on väga sarnane serbia ja horvaadi keelele, aga ilmselt on ta seotud ka türgi keelega: Bosnia oli umbes 400 aastat Osmanite riigi osa ja seetõttu on neil palju laene türgi keelest, näiteks „minduše“ (kõrvarõngad), „bujrum“ (ole lahke) või „avlija“ (sisehoov).

Kako si?

Ćao!

Hvala!

1	jedan
2	dva
3	tri
4	četiri
5	pet
6	šest
7	sedam
8	osam
9	devet
10	deset

č

ž

ć

đ

š

da

ne

<<< Poslušaj kako zvuče ove riječi

Photo: Old Bridge in Mostar, Bosnia and Herzegovina

SR СРПСКИ

👤👤👤 12 000 000

Serbia keel on üks väheseid Euroopa keeli, mis kasutab nii ladina tähestikku kui ka kirillitsat. Serbia keele kasutajad saavad mõlemaga võrdselt hästi hakkama. Slaavi keelte seas on serbia keelel üks kõige väiksem tähestik: selles on vaid 30 tähte. Rääkides tähestikest... Järgmisena näitansullekeelt, mida kirjutatakse väga omapärasel moel...

ђ

љ

и

ј

њ

ћ

џ

Како си?

Здраво!

Хвала!

да

не

- 1 један
- 2 два
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седам
- 8 осам
- 9 девет
- 10 десет

Послушај како звуче ове речи >>>

Photo: Meanders of the Uvac River, Serbia

ՀԱՅԵՐԵՆ ՀԿ

👤 6 700 000

Ոնց էս:

Ողջույն:

Շնորհակալություն:

Armenia kiri on teiste Euroopa keelte tähestikest väga erinev. See loodi umbes 2400 aastat tagasi! Armeenlased on oma kirja üle väga uhked ja on sellele isegi monumendi püstitanud. Armeenias tähistatakse oktoobris riiklikku keelepäeva, tõlkijate püha.

այո

ոչ

ա բ գ դ ե զ է ը թ ժ ի լ խ ծ կ հ ձ ճ մ

յ ն շ ո չ պ ջ ռ ս վ տ ը ր ց ու փ ք և օ ֆ

<<< Լսեք այս բառերը

Photo: Armenian Alphabet Monument (Arty Om | Shutterstock.com)

- 1 մեկ
- 2 երկու
- 3 երեք
- 4 չորս
- 5 հինգ
- 6 վեց
- 7 յոթ
- 8 ութ
- 9 ինը
- 10 տասը

ROM

ROMANI ČHIB

☺☺☺ 3 500 000

Sar san?

Lašo d'es!

Najis tuke!

va

na

Roma keelt anti pikka aega põlvkondade vahel edasi vaid suuliselt, nii et roma keelel ei ole selget kirjanormi. Roma keele variantide puhul kasutatakse nende kirjutamiseks tähestikke, mida kasutavad nende kogukondi ümbritsevad ühiskonnad. Täna aga on roma keeles võimalik lugeda poliitilisi tekste, uudiseid ja isegi Shakespeare'i!

- 1 jekh
- 2 duj
- 3 trin
- 4 štar
- 5 panž
- 6 šov
- 7 ehta
- 8 oxto
- 9 iňa
- 10 deš

Ašun kadala svaturja >>>>

Photo: Romani dance

LËTZEBUERGESH LB

888 600 000

Wéi geet
et?

Moien!

Merci!

Letseburgi keele kirjalik vorm on üsna noor. Traditsiooniliselt selles keeles ei kirjutatud, nii et ametlikud reeglid letseburgi keele õige-kirja ja grammatika kohta loodi Luksemburgi valitsuse poolt alles umbes 40 aastat tagasi, 1984. aastal. Aga kas viipekeeli saab kirja panna? Seda saad teada järgmisel lehel.

jo

neen

ä

ëé

<<< Lauschter wéi dës Wierder kléngen

Photo: Péitruess Skatepark, Luxembourg (degetzica | Shutterstock.com)

RAHVUSVAHELINE VIIPLEMINE

Rahvusvahelist viiplemist läheb sageli vaja eri riikidest pärit viipekeeles kasutajatel, kui neil ei ole ühist keelt. Nagu nimest võib järeldada, on tegemist rahvusvahelise keelega. Seda saab kirjapanna mitmel eri viisil. Näiteks tähistavad teatud sümbolid viibete käekujusid ja liigutusi, aga ka miimikat. Kuivõrd oleme nii palju tähestikest rääkinud...

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

ΕΛΛΗΝΙΚΑ EL

👤👤👤 13 500 000

Tähestiku võõrkeelne nimi „alfabeet“ pärineb kreeka tähestiku kahest esimesest tähest: „alfa“ ja „beeta“. Praegu kirjutavad kreeklased vasakult paremale nagu kirjutatakse teisi Euroopa keeli, kuid see ei ole alati nii olnud. Algselt kirjutasid nad paremalt vasakule või isegi muutsid eri ridadel teksti suunda. Järgmisel lehel tutvustan sulle kreeklaste naabrite kummalist kommet...

ναι

όχι

Πώς είσαι;

Γεια!

Ευχαριστώ!

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν

ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

1	ένα
2	δύο
3	τρία
4	τέσσερα
5	πέντε
6	έξι
7	επτά
8	οχτώ
9	εννιά
10	δέκα

<<< Άκουσε τον ήχο αυτών των λέξεων

Photo: Colourful street in Oia, Greece

SQ SHQIP

👤👤👤 7 500 000

Si jeni?

Përshëndetje!

Faleminderit!

po

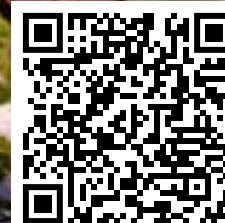
jo

Kui albaanlased raputavad pead küljelt küljele, et tähenda see eitust, vaid hoopiski "jah, olen nõus, ma kuulan". Samuti ei tähenda pea üles-alla liigutamine jaatust. See tähendab hoopis „vabandust, kahjuks mitte“ ja seda kasutatakse halbade uudiste korral. Nii et ole Albaanias pearaputamisega eriti ettevaatlik – võid kogemata millegi soovimatuga nõustuda!

- 1 një
- 2 dy
- 3 tre
- 4 katër
- 5 pesë
- 6 gjashtë
- 7 shtatë
- 8 tetë
- 9 nëntë
- 10 dhjetë

Dëgjoni tingullin e këtyre fjalëve >>>

Photo: Beach cafe in Ksamil, Albania

Ç

ë

Bulgaarlased samuti noogutavad, et öelda „ei“, ja raputavad pead, et öelda „jaa“. Bulgaaria keele teine eripära on, et see on üks väheseid slaavi keeli, millel ei ole käändeid. Nii et seda peaks olema lihtsam õppida kui tšehhi keelt, millel on 7 käänet! Seda tunnust jagab bulgaaria keel vaid makedoonia keelega.

БЪЛГАРСКИ BG

8 000 000

Как си?

Здравей!

Благодаря!

1	едно
2	две
3	три
4	четири
5	пет
6	шест
7	седем
8	осем
9	девет
10	десет

<<< Чуйте как звучат тези думи

Photo: Rila Monastery, Bulgaria

ий

щ

ю

ъ

я

ь

да

не

МК МАКЕДОНСКИ

👤👤👤 3 500 000

Како си?

Здраво!

Благодарам!

Sageli väljendame emotsioone lühikeste väljendite või sõnadega, millel ei ole kindlat tähendust. Makedoonia keel teeb seda väga lähedal viisil: sõnaga „Lele“! „Lele“ tähendab nii „Jumal küll!“ kui ka „Ohhoo!“ ja sa võid kasutada nii mitut „le-d“ kui sa soovid. Nii et võiksid öelda „Le le le le! Küll on ilus koer!“ Järgmisel lehel on aga keel, millel ei ole sõnu „jah“ ja „ei“.

- 1 еден
- 2 два
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седум
- 8 осум
- 9 девет
- 10 десет

да

не

Слушнете како звучат овие зборови >>>>

Photo: Church of St. John at Kaneo, North Macedonia

GAEILGE GA

👤👤👤 170 000

liri keeles ei ole sõnu „jah“ ja „ei“. Küsimustele vastates kasutatakse tegusõnu. Nii et kui küsitakse „Kas nad müüsid maja ära?“, vastatakse sellele „(Nad) müüsid“ või „(Nad) ei müünud“. Või iiri keeles: „Ar dhíol siad an teach? Dhíol. Níor dhíol“. Iiri keeles pole sõnu „jah“ ja „ei“, kuid neil on palju teisi erilisi sõnu, nagu ka järgmisel lehel oleval keelel.

Conas atá tú?

Dia dhuit!

Go raibh maith agat!

ú

ó

á

í

é

←←← Éist le fuaim na bhfocal seo

Photo: Cliffs of Moher, Ireland

- 1 A hAon
- 2 A Dó
- 3 A Trí
- 4 A Ceathair
- 5 A Cúig
- 6 A Sé
- 7 A Seacht
- 8 A hOcht
- 9 A Naoi
- 10 A Deich

HU MAGYAR

👤👤👤 13 000 000

Szia!

Hogy vagy?

Köszönöm!

óöö

í

úüü

é

á

igen

nem

Ungari keel on üks raskemaid keeli, mida õppida, sest sellel on 18 käänat ja palju keerulisi reegleid. Kuid selle keele oskamine on vaeva väärt, sest ungari keeles saab vaid ühe sõnaga erilisi sündmusi suurepäraselt kokku võtta. „Aranyhíd” tähendab „kuldset silda” ning viitab sellele, kuidas päikesevalgus küütleb veepinnal.

1	egy
2	kettő
3	három
4	négy
5	öt
6	hat
7	hét
8	nyolc
9	kilenc
10	tíz

Hallgasd meg, hogy hangzanak ezek a szavak >>>

Photo: Balaton Lake, Hungary

NEDERLANDS NL

👤👤👤 24 000 000

ja

nee

Hollandi keeles on üks väga eriline sõna: „gezellig“. See on üks levinuim hollandikeelne sõna ja sõltuvalt kontekstist võib see tähendada hubast tunnet, lõbusat või toredat õhkkonda. See võib viidata ka kuuluvustundele, lähedastega veedetud ajale või pika aja järeel sõbraga kohtumisele. Näiteks: „Veetsime gezellige õhtu, mängisime mängu ja lõbutsesime...“

Hoe gaat het ermee?

Hallo!

Dankjewel!

<<< Luister naar de klanken van deze woorden

Photo: Tulips and windmills in Zaanse Schans, Netherlands

LT LIETUVIŲ KALBA

👤👤👤 3 000 000

taip

ne

Leedu keel on üks vanimaid keeli, mida maailmas kõneldakse. Leedu keeles on isegi sõnu, mis sarnanevad vanale sanskriti keelele, nagu „vyras“ (mees), „šuo“ (koer), „avis“ (lammas). See tähendab, et leedulased võivad mõned sõnad ära tunda, kui kuulevad seda india keelt. Mul hakkab kõht tühjaks minema, otsin midagi süüa...

Kaip sekasi?

Labas!

Ačiū!

ž

š

ą

č

ę

į

ų

- 1 vienas
- 2 du
- 3 trys
- 4 keturi
- 5 penki
- 6 šeši
- 7 septyni
- 8 aštuoni
- 9 devyni
- 10 dešimt

Pasiklausykite šių žodžių >>>

Photo: Trakai Island Castle, Lithuania

ITALIANO IT

888 67 000 000

Pitsa, pasta ja juustu riigis ei ole üllatav, et keegi on „abbiocco“. Täpset vastet sellele sõnale ei ole, kuid „abbiocco“ viitab tundele, mis tekib pärast suure kõhutäie söömist. Järgmiselt lehelt leiad veel ühe omapärase toiduga seotud sõna...

Come stai?

Ciao!

Grazie!

sì

no

èé

ì

òó

à

ù

<<< Ascolta il suono di queste parole

Photo: Riomaggiore, Italy

KA ქართული

3 700 000

როგორ ხარ?

გამარჯობა!

მადლობა!

დიახ

არა

Gruusiakeelne „Shemometchama“ tähendab, et süüakse edasi isegi täis kõhuga, sest toit on nii maitsev. Tõlkes tähendab see umbes „Ma söin kogemata kõik ära“. Gruusia keelel on ka üks maailma uhkemaid tähestikke. Järgmisel lehel näitan sulle sõna, mis aitab väljendada sellist kogust, mis meie kõigi jaoks vahel oluline on...

- 1 ერთი
- 2 ორი
- 3 სამი
- 4 ოთხი
- 5 ხუთი
- 6 ექვსი
- 7 შვიდი
- 8 რვა
- 9 ცხრა
- 10 ათი

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ ჟ

რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ

მოუსმინეთ სიტყვების ყდერადობას >>>

Photo: Ushguli with mount Shkhara, Georgia (Mehmet | Shutterstock.com)

SVENSKA SV

10 000 000

Rootsi keeles on suurepärase sõna, millega tähistada tasakaaluolekut ja öelda „ei liiga vähe, ei liiga palju... just parasjagu“ ja see on „lagom“. Nii et rootsi keeles saad kenasti öelda, et oled lagom söönud! Erilistest sõnadest oleme juba rääkinud, kuid vaatame ka erilisi väljendeid...

Hur mår du?

Hej!

Tack så mycket!

ää

ö

<<< Lyssna på ljuden för dessa ord

Photo: Frozen lake in Upplands Vasby, Sweden (Per-Boge | Shutterstock.com)

1	ett
2	två
3	tre
4	fyra
5	fem
6	sex
7	sju
8	åtta
9	nio
10	tio

ja

nej

PL POLSKI

45 000 000

Jak się
masz?

Cześć!

Dziękuję!

Poola keeles on palju toredaid väljendeid. Näiteks kui ütled poola keeles „Nie mój cyrk, nie moje małpy”, tähendab see sõna-sõnalt „Pole minu tsirkus, pole minu ahvid”, kuid tegelikult pole sellel loomadega midagi pistmist, vaid tähendab, et miski ei ole sinu probleem. Ühes teises keeles on samuti naljakas viis sama mõtet väljendada...

tak

nie

- 1 jeden
- 2 dwa
- 3 trzy
- 4 cztery
- 5 pięć
- 6 sześć
- 7 siedem
- 8 osiem
- 9 dziewięć
- 10 dziesięć

ć

ą

ł

ń

ś

źż

ó

ę

Posłuchaj brzmienia tych słów >>>

Photo: The Crooked Forest near Gryfino, Poland

„Der er ingen ko på isen“
tähendab taani keeles „Jääl ei
ole lehma“, kuid selle tegelik
mõte on, et probleemi ei ole. Nii
et kui jääl ühtegi lehma näha
ei ole, peaks kõik korras olema.
Oled ilmselt juba märganud, et
paljudes keeltes on väljendeid
loomade nimedega!

Hvordan går
det?

Hej!

Tak!

DANSK DA

👤👤👤 6 000 000

1	en/et
2	to
3	tre
4	fire
5	fem
6	seks
7	syv
8	otte
9	ni
10	ti

ja

nej

<<< Lyt til lyden af disse ord

Photo: Tivoli in Copenhagen, Denmark

PT PORTUGUÊS

👤👤👤 250 000 000

Como
estás?

Olá!

Obrigado/a!

Võib-olla ei pea sa portugali keelt maailmakeeleks. Kuid seda kõneldakse ka Brasiilias, nii et kokku on sellel emakeelseid kõnelejaid üle 220 miljonit! Maailmas on portugali keel seega 7. kohal! Portugali keele kõnelejad saavad enamasti aru hispaania, galeegi ja itaalia keeltest, sest need on väga sarnased. Kui juba galeegi keelt mainisime...

á à â ã

ú ü

ç

ó ô õ

é ê

í

sim

não

- 1 um
- 2 dois
- 3 três
- 4 quatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 sete
- 8 oito
- 9 nove
- 10 dez

Ouçá o som destas palavras >>>

Photo: Waves in Nazaré, Portugal (aleksey snezhinskij | Shutterstock.com)

Galeegi keeles on 60 kuni 100 sõna, mis viitavad eri tüüpi vihmale. Kui oled Galiciat külastanud, tead sa, miks see nii on! Näiteks „babuña“ viitab vihmale, mis kõlab nagu väike laps, „torbón“ äikesevihmale ja müristamisele ning „ballón“ tugevatele, aga lühikestele sadudele, mis kestavad mitu päeva.

Como
estás?

Ola!

Grazas!

GALEGO GL

👤👤👤 2 400 000

si

non

ó

íï

á

é

ñ

1	un
2	dous
3	tres
4	catro
5	cinco
6	seis
7	sete
8	oito
9	nove
10	dez

<<< Escoita o son destas palabras

Photo: As Catedrais Beach, Spain

LV LATVIEŠU VALODA

☺☺☺ 1 750 000

Lātlastele meeldib laulda! Dainad on lāti rahvalaulud, millesse on kātķetud lātlaste iidsed teadmīsed. Need laulud loodi enam kui tuhat aastat tagasi ja nad on osa pidupāevadest (nt suvistest pidustustest, mida nāed juuresoleval pildī), tōteģemisest ja elutarkusest, mida talletati lauludes. Kokku on neid laule ūle 1,2 miljoni!

jā

nē

Kā tev iet?

Sveiki!

Paldies!

1	viens
2	divi
3	trīs
4	četri
5	pieci
6	seši
7	septiņi
8	astoņi
9	deviņi
10	desmit

ū

č

š

!

ā

ī

ž

ģ

k

ē

ņ

Klausies, kā skan šie vārdi >>>

Photo: Celebrating midsummer, Latvia (Raimonds Kalva LV | Shutterstock.com)

NORSK NO

👤👤👤 5 320 000

Norra keeles on palju sõnu, millel on olnud hiiglaslik mõju palju suurematele keeltele. Kes ei oleks kuulnud trollidest? Kui trollid sind hirmutavad (mind ka!), mötle hoopis ilusatest Norra fjordidest ja kui see sinus juba reisiha tekitab, innustavad sind ehk veelgi viikingid, kes samuti Norrast pärit olid ja palju rändasid.

ja

nei

Hvordan
går det?

Hei!

Takk!

1	én
2	to
3	tre
4	fire
5	fem
6	seks
7	syv
8	åtte
9	ni
10	ti

å

æ

ø

◀◀◀ Lytt til lyden av disse ordene

Photo: Reindeers in Tromsø, Norway

SE SÁMEGIELLA

30 000

Põhjasaami keel on üks saami keeltest ja seda räägitakse Euroopa põhjariikides. Pole üllatav, et selles keeles on palju sõnu, mis kirjeldavad eri tüüpi lund ja jääd. Näiteks „čahki“ on kõva lumepall, mida visatakse tõsisel lumelahingus, „vahca“ on uus või lahtine lumi ning „soavli“ on lõrts.

jua

a-a

Mo dat manná?

Bures!

Giitu!

- 1 okta
- 2 guokte
- 3 golbma
- 4 njeallje
- 5 vihtta
- 6 guhtta
- 7 čieža
- 8 gávccci
- 9 ovccci
- 10 logi

đ

ŋ

ṭ

á

ž

č

š

Guldal dáid sániid >>>

Photo: Aurora borealis, Norway

Vene keeles on üks eriline sõna, mis kirjeldab jääkihti, mis kord tekib, siis sulab temperatuuri tõustes ning seejärel uuesti jäätub: Гололедиц, mis tõlkes tähendab jäidet. Ja kas teadsid, et Euroopas on vene keele emakeelena kõnelejaid kaks korda rohkem kui inglise keelel?

РУССКИЙ RU

150 000 000

да

нет

Как дела?

Привет!

Спасибо!

- 1 один
- 2 два
- 3 три
- 4 четыре
- 5 пять
- 6 шесть
- 7 семь
- 8 восемь
- 9 девять
- 10 десять

<<< Послушайте, как звучат эти слова

Photo: Swimming in an ice hole, Russia

ъ

ё

ь

ий

щ

э

ю

я

ы

ES ESPAÑOL

👤👤👤 489 000 000

¿Cómo
estás?

¡Hola!

¡Gracias!

sí

no

Hispaania keeles on ütlus „¡el mundo es un pañuelo!” (maailm on taskurätik), mis väljendab ülatust, kui kohtame kedagi ootamatult ja ootamatus kohas, sest see näitab, et maailm on arvatust palju väiksem. Ja kas selles ei seis-negi teiste keelte ja kultuuridega tutvumise mõte? Hispaania keel on kahtlemata maailmakeel, sest see on riigikeel 20 riigis – ¡Olé!”

á

ñ

é

úü

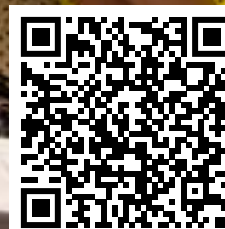
í

ó

- 1 uno
- 2 dos
- 3 tres
- 4 cuatro
- 5 cinco
- 6 seis
- 7 siete
- 8 ocho
- 9 nueve
- 10 diez

Escucha cómo se pronuncian estas palabras >>>>

Photo: Women dancing flamenco in Sevilla, Spain (leonov.o | Shutterstock.com)

LARA KEELERETK LÄBI EUROOPA

EDL.ECML.AT/LANGUAGEJOURNEY

*Siin on kõik keeled, mida
oma retkel kohtasime,
kuid Euroopas ja kogu
maailmas on keeli kokku
palju rohkem!*

baski

AFROAASIA
350 000 000

KARTVELI
5 000 000

INDOEUROOPA
3 200 000 000

UURALI
25 000 000

ALTAI
210 000 000

SEMI
malta

gruusia

albaania

kreeka

BALTI
läti
leedu

LÄÄNESLAAVI
poola
slovaki
tšehhi

LÖUNASLAAVI
bosnia
bulgaaria
horvaadi
makedoonia
serbia
sloveeni

LÄÄNEGERMAANI
friisi
hollandi
inglise
saksa
letseburgi

PÖHJAGERMAANI
islandi
norra
rootsi
taani

IDASLAAVI
ukraina
valgevene
vene

IDAROMAANI
itaalia
rumeenia

LÄÄNEROMAANI
katalaani
prantsuse
galeegi
portugali
romanši
hispaania

KELDI
iiri
kõmri

armeenia
roma

SOOME
eesti
soome
põhjasaami
UGRI
ungari

TÜRGI
aseri
türgi

edl.ecml.at/languagejourney

BE	EN	FY	SL	FR	UK
CA	TR	AS	EU	MT	IS
ET	RO	CS	SK	FI	RM
CY	DE	HR	BS	SR	HY
ROM	LB		EL	SQ	BG
MK	GA	HU	NL	LT	IT
KA	SV	PL	DA	PT	GL
LV	NO	SE	RU	ES	

Keel võib avada ukse uude maailma. Maailma, kus võid avastada teistest keeltest ja kultuuridest senitundmatuid aardeid, mille paljastab sulle keeleoskus. Ja läbi ühe ukse võid jõuda ruumi, millest omakorda lahknevad paljud erinevad toad!

Mõne jaoks on keeled huviobjekt ja mõne jaoks praktiliselt vajalikud, kuid kuhu iganes sa lähed ja mida iganes sa teed, keeli kohtad sa igal juhul. Loodame, et see retk andis sulle uusi teadmisi mõningatest keeltest, mis meid ümbritsevad, ja innustas sind neid lähemalt uurima.

Lisainfot Euroopa Nõukogu Euroopa Nüüdiskeelte Keskuse ja Euroopa keeltepäeva kohta leiad lehelt www.ecml.at. Kui soovite teksti tõlkida või mugandada, võtke meiega ühendust aadressil information@ecml.at.

© 2021, Euroopa Nõukogu